

VƏTƏNDAŞ MARAQLARINA XİDMƏT EDƏN MÜTƏRƏQQİ SOSIAL MÜDAFİƏ SİSTEMİ

İlham ƏLİYEV: «Siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır»

(əvvəlki qəzetin 40-cı sayında)

Kommunal xidmət sahəsində baş verən keyfiyyət dəyişiklikləri sosial rifaha təsir edən mühüm amillərdən biridir

Bütün dünyada sosial rifahı müəyyən edən normativlər var. Məşğulluq, sosial təminat, təhsil, səhiyyə, mənzil şəraiti, əməyin mühafizəsi və s. Belə normativlərin sayı yüzdən artıqdır. Çünki sosial təminat yalnız yüksək əməkhaqqı və ya pensiya deyil. Sosial rifah həm də insanların kommunal xidmətlərlə təminatının, onların kommunal xidmətlərə əlçatanlığının səviyyəsidir. Əgər insanlar belə xidmətlər sarıdan çətinliklər yaşayırlarsa, hansı sosial təminatdan söhbət gedə bilər?

Bu reallığı düzgün dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev ilk gündən kommunal xidmətlərlə ən yüksək səviyyədə təminatı qarşıya əsas vəzifələrdən biri kimi qoyub. Təsadüfi deyil ki, regionların sosial iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarında müəyyən edilən əsas məqsədlərdən biri kommunal xidmətlərlə təminat, bu sahədə infrastrukturun yenilənməsidir. Bu illərdə ölkədə 33 elektrik stansiyası tikilib, 3 min meqavat yeni generasiya gücü yaradılıb. 40 min kilometrədən çox elektrik verilişi xətti, 1650-dən çox yarıstansiya inşa edilmiş və ya yenidən qurulmuş. Ölkə üzrə qazlaşdırma səviyyəsi 96 faizə çatdırılıb. Konkret ifadə etsək, 2003-cü ildən indiyədək 2000 yaxın yaşayış məntəqəsi təbii qazla təminatla təmin edilmişdir. Sosial məsələlərin həllinə göstərilən diqqətin başqa bir nümunəsi sosial infrastrukturun yenilənməsidir. Belə ki, bu dövrdə Azərbaycanda 640-dan çox xəstəxana, diaqnostika mərkəzi, ambulatoriya tikilib və ya əsaslı şəkildə təmir edilmişdir. 3200-dən çox məktəb tikilib və əsaslı təmir edilmişdir. Bu, təhsil sahəsinə çox böyük töhfədir. Respublikamızda yol infrastrukturunun yenilənməsi, xüsusən kənd yollarının yenidən qurulması, tarix boyu yolu olmayan kəndlərə yol çəkilməsi də sosial rifaha təsir edən ən mühüm amillərdən biridir. Bu illər ərzində Azərbaycanda 16 min kilometrədən artıq yeni yol

çəkilib ki, bunun da böyük bir qismi kənd yollarının payına düşür. **İstərdim bu məqalədə kommunal xidmətlərin mühüm bir istiqaməti olan su təminatı barədə bir qədər ətraflı söz açım.**

Su sağlam həyat deməkdir

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair birinci Dövlət Proqramının qəbul edildiyi 2004-cü ildə Azərbaycanda içməli su ilə təminat 40 faiz səviyyəsində idi. Bu gün isə bu rəqəm 70 faizə çatıb. Bakı şəhərində içməli suyu davamlı şəkildə alan əhalinin sayı 29 faiz idi. Bu gün bu rəqəm təxminən 82 faiz təşkil edir. Elə buna görə də 2003-cü ildən ölkədə kommunal xidmətlərlə təminatın gücləndirilməsi sosial rifahın yüksəldilməsində, həm də yoxsulluq probleminin azaldılmasında böyük rol oynadı. Su təkcə istehlak məhsulu deyil. Su həm sosial rifahın bir göstəricisi, həm də sağlamlıq deməkdir. Hazırda su təminatı məsələsi dünyanı təhdid edən əsas problemlərdən biridir. Qlobal iqlim dəyişiklikləri və quraqlıq dünyanın hər yerində su ehtiyatlarının azalmasına səbəb olub. Bu gün yüz milyonlarla insan su çatışmazlığından əziyyət çəkir, bu da onların rifahına, sağlamlığına ciddi təsir edir. Azərbaycanda da xüsusən son illərdə su ilə bağlı problemlər artıb ki, bunun da əsas səbəblərindən biri iqlim dəyişiklik-

ləridir. Yağıntıların əhəmiyyətli dərəcədə azalması, orta illik temperaturun yüksəlməsi, o cümlədən qonşu ölkələrdən daxil olan yerüstü su ehtiyatlarının, çaylarda sululuğun səviyyəsinin aşağı düşməsi bütövlükdə su ehtiyatlarımızın azalmasına səbəb olub.

2010-2019-cu illərdə ölkəmizdə məhsuldarlığı saniyədə 19 kubmetrdən çox olan 44 məhsuldar su mənbəyi yaradılıb. Təkcə Abşeron yarımadasında həcmi 130 min kubmetrdən çox olan 16 su anbarı, 140 kilometr magistral su kəməri tikilib, 69 kilometr mövcud magistral kəmərlərin reabilitasiyası aparılıb. Bütün bunlara, eləcə də Taxtakörpü, Şəmkiçay, Naxçıvanda Heydər Əliyev (Vayxır) su anbarlarının, Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin və sair layihələrin inşa edilməsinə baxmayaraq, hazırda kəskin su çatışmazlığı müşahidə edilir. Təbii hadisələrlə yanaşı, kənd təsərrüfatının inkişafı, əkin sahələrinin, suvarma və içməli su təchizatı üzrə şəbəkələrin genişləndirilməsi nəticəsində suya tələbatın artması da ölkəmizdə su çatışmazlığını şərtləndirmişdir. Bu baxımdan, xüsusilə cari ildə ölkənin su ehtiyatları sahəsində gərgin vəziyyət yaranmışdır. Hazırda əsas su anbarlarında 20,5 milyard kubmetr tutuma qarşı əvvəlki illərdən kəskin aşağı səviyyədə - cəmi 11,3 milyard kubmetr su mövcuddur ki, bunun 8,6 milyard kubmetri ölü həcmdir. Ekspertlərin rəyinə görə, Azər-

si, nəzarətdənkənar qoşulmalar, uçot və nəzarət sisteminin zəifliyi kimi problemlərin həlli istiqamətində tədbirlərin görülməsi Komissiyaya tapşırılıb. Komissiyanın fəaliyyəti nəticəsində su ehtiyatları barədə operativ məlumat sistemi qurulub, sudan səmərəli istifadə ilə bağlı verilmiş tapşırıqların icrasına gündəlik nəzarət təmin olunub. Xüsusi əhəmiyyətə malik Mingəçevir və Ceyranbatan su anbarları üzrə suvarma, içməli su təchizatı və energetika məqsədləri üçün sudan istifadə rejimi təsdiq olunub.

Ən mühüm vəzifə sudan istifadə zamanı itkiyə yol verilməməsidir. Bunun üçün içməli su təchizatı şəbəkələrinə nəzarətdənkənar qoşulmaların aradan qaldırılması, sayğaclaşmanın başa çatdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Suvarmaya gəldikdə isə, kanalların əksəriyyətinin torpaq məcralardan olması itkilərin əsas səbəblərindən biridir. Artıq su ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi məqsədilə suvarma kanallarının əsaslı təmiri və yenidən qurulması üzrə prioritet layihələrlə bağlı təkliflər hazırlanır. Bundan başqa ölkədə su ehtiyatlarının artırılması və bu istiqamətdə dağ çaylarının sularının yığılması üçün relyefə uyğun yaradılması nəzərdə tutulan sututarlar üzrə də prioritet layihələrin həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan bu sahədə beynəlxalq maliyyə institutları ilə də əməkdaşlıq edir. Belə ki, Azərbaycanın Dünya Bankını və Asiya İnkişaf Bankını əməkdaşlığa dəvət etdiyi sahələrdən biri suvarma sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlıdır. Artıq Prezident İlham Əliyev 2020-ci il 27 iyul tarixli Sərəncamı ilə "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə dair 2020-2022-ci illər üçün Tədbirlər Planı"nı təsdiq edib. İnanırıq ki, proqramla qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində Azərbaycan özünün su təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm uğurlar qazanacaq.

Sosial mövzuda məqaləni su mövzusunda yekunlaşdırmağımızın rəmzi mənası da var. Çünki cənab İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, "Su hə-

yat deməkdir, təmiz su sağlam həyat deməkdir". Elə sosial siyasətin də son məqsədi insanlara sağlam həyat bəxş etməkdir. Əminəm ki, ölkəmizdə yürüdülmən sosial siyasət bundan sonra da vətəndaşların yüksək rifahının təmin olunmasına geniş imkanlar yaradacaq.

Konkret araşdırmalara, real həyatda da baş verən dəyişikliklərə əsaslanaraq deyə bilərik ki, Azərbaycan Prezidentinin yürütdüyü siyasətin mərkəzində məhz vətəndaş amili dayanır. Bunu pandemiya dövründə Azərbaycanın həyata keçirdiyi güclü sosial siyasət də təsdiq edir. Dövlət özünün fəaliyyətində vətəndaşını unutmur, onun sosial baxımdan çətinlik çəkməməsi üçün nə lazımdırsa edir. Azərbaycan xalqı əmindir ki, Prezident İlham Əliyevin ulu öndər Heydər Əliyevin inkişaf strategiyasından qaynaqlanan uzaqgörən, sistemli və qətiyyətli sosial-iqtisadi inkişaf siyasəti bundan sonra da davam etməklə qarşıda duran vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsini, ölkəmizin inkişafının daha da sürətlənməsini və nəticədə xalqımızın sosial rifahının davamlı olaraq yaxşılaşmasını təmin edəcək.

Sonda bir məsələni də qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycanın uğurları, nailiyyətləri, Prezident İlham Əliyevin sosial çətinliklərin, həlli zəruri olan problemlərin aradan qaldırılması ilə bağlı qətiyyətli mövqeyi sapı özümüzdən olan baltaları daim narahat edir. Onlar zaman-zaman vətəndaşları narahat edən məsələlərin həlli ilə bağlı ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi fəaliyyətə kölgə salmağa cəhd etməklə, Azərbaycan dövlətinə və xalqımıza xəyanət etdiklərini sübuta yetirirlər.

Azərbaycan xalqı müdrik və aqildir. Öz müstəqillik tarixində belələrinə çox görüb. Ona görə vətəninə, dövlətinə satan sapı öz vaxt niyyətlərinə çatmayacaqlar. Azərbaycan adlı karvan isə öz yolu ilə gələcəyə doğru inamla addımlayacaq.

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
AMEA-nın haqqı üzvü,
Milli Məclisin deputatı